

Verenigingsnieuws Verenigingsnieuws Verenigingsnieuws Verenigingsnieuws Verenigingsnieuws Verenigingsnieuws Verenigingsnieuws Verenigingsnieuws Verenigingsnieuws

Onder redactie van de secretaris
M.J. Sommeijer, Afdeling Sociale Insecten U.U.
Postbus 80.086, 3508 TB Utrecht

mei 1996

Verlag van de 150e zomervergadering van de Nederlandse Entomologische Vereniging, 9-11 juni 1995, te Vierhouten

ALGEMENE INLEIDING

P. Koomen

Deze zomerbijeenkomst werd georganiseerd door een commissie bestaande uit J. de Leeuw, mw. P. Paolini, L.E.N. Sijstermans, en namens het N.E.V.-bestuur C.J. Zwakhals en P. Koomen. Pleisterplaats was de kampeerboerderij "Heiderand" te Vierhouten (gem. Nunspeet), gelegen aan de rand van de Elspeetsche Heide. De meeste deelnemers overnachtten in de boerderij, sommige in zomerhuisjes op hetzelfde terrein of in een hotel.

De bijeenkomst werd overschaduwd door aanhoudende regenval en koude. Dit leverde veel gezelligheid met Vierhoutens kruidenbitter op bij de (brandende!) open haard, maar slechts weinig vangactiviteiten. Het diner op zaterdagavond bestond uit diverse koude schotels en salades, verrijkt met een goedgekozen rosé.

Hoewel de buitenactiviteiten beperkt bleven vanwege het slechte weer, leverden toch vele deelnemers weer een overzicht in van de tijdens het weekend verzamelde en waargenomen soorten. Deze gegevens zijn ten behoeve van het verslag gebundeld en persklaar gemaakt door P. Koomen, in samenwerking met B. Aukema (wantsen), J.G.M. Cuppen (kevers) en J.H. Kuchlein (microlepidoptera).

Deelnemers

De volgende personen namen aan de zomerbijeenkomst deel: B. van Aartsen, mw. G.C. van Aartsen-van den Berg, B. Aukema, R. Aukema, C.J.N. Bank, mw. Bank, C. van de Berg, P.L.Th. Beuk, J.G.M. Cuppen, P.H. van Doesburg, H.T. Edzes, A.J.A. Heetman, T. Heijerman, W.R.B. Heitmans, D.J. Hermes, J. Huijbregts, K.J. Huisman, Mw. N. Huisman-Boone, P. Koomen, J. Krikken, J.H. Kuchlein, mw. C. Kuchlein, W. Kuijken, J. de Leeuw, H. Nieuwenhuysen, mw. G.C. van Nimwegen, mw. P. Paolini, H.J. Prijs, mw. J.D.

Prinsen, Erwin van Riel, B.H. Rietman, A.L.M. Rutten, L.E.N. Sijstermans, R.T. Simon Thomas, mw. A.M.J. Simon Thomas-Heijmans, J. Smit, J.T. Smit, mw. A.S.W. Span, W. van Steenis, A.P.J.A. Teunissen, mw. M.F.H.H. Teunissen-van Zon, A.J. Threels, G. Vierbergen, R. Vis, D.O. Visser, B.J. van Vondel, O.F.J. Vorst, G.F. Wilmink, mw. Wilmink, J.B. Wolschrijn, mw. Wolschrijn, T.W.P. Zeegers, mw. M.H. Zevenboom, J.W.A. van Zuijlen en C.J. Zwakhals.

Terreinen

Ten behoeve van het weekend was vergunning aangevraagd bij Natuurmonumenten om te mogen verzamelen in het Leuvenumse Bos en de Leuvenhorst. De hierin gelegen bossen, beken en zandverstuivingen (Hulshorsterzand) werden door veel leden bezocht. Medelid R.T. Simon Thomas stelde met graagte zijn terrein, de omgeving van Huize De Vennen en de Mythstee, open voor entomologische inventarisatie. Verder bezochten veel deelnemers de naast de boerderij gelegen Elspeetsche Heide, een voormalig militair oefenterrein. Door de gemeente Nunspeet was van tevoren telefonisch toestemming verleend om hier te mogen verzamelen. We zijn alle bovengenoemde instanties en personen zeer erkentelijk voor hun welwillende medewerking.

Weer

Het weer tijdens de bijeenkomst was ronduit slecht. Vrijdag en zaterdag regende het bijna voortdurend en was het veel te koud voor de tijd van het jaar. Pas zondagochtend klaarde het weer een beetje op, maar toen waren veel deelnemers al onverrichterzake vertrokken.

Vindplaatsen

In de hierna volgende deelverslagen zijn de vindplaatsen aangegeven met de onderstaande codes. Steeds worden zowel km-hok, als Amersfoort- en UTM-coördinaten gegeven. Deze konden dankzij het programma ORDE gemakkelijk berekend worden.

Vindplaatsgegevens:

aar Apeldoorn; Hoog Soeren; Aardmansberg; houtskoolbranderij en omgeving; km-hok 33.-12.41, AC 185*471, UTM FT9390.

bos Nunspeet; Elspeet; Elspeeterbosch; km-hok 27.51.14, AC 183*479, UTM FT9198

els Nunspeet; Elspeet; Koninklijke Houtvesterij SBB; bos langs weg tussen Uddel en Elspeet; km-hok 27.51.33, AC 182*477, UTM FT9096.

elsh Nunspeet; Elspeet; Elspeetsche Heide; heide en berkenopslag; km-hok 27.41.45, AC 184*481, UTM FU9100.

Oelsh Nunspeet; Elspeet; Elspeetsche Heide; aasvallen met vis of lever; 10-16.vi.1995; km-hok 27.51.14, AC 183.5*479.6 en 183.5*479.8, UTM FT913987 en FT913989.

elsv Nunspeet; Elspeet; Elspeetsche Heide; Veentje (ven); km-hok 27.41.44, AC 183*481, UTM FU9100.

elv Nunspeet; Elspeet, Stakenbergerweg, wegberm; km-hok 27.41.32, AC 181.3*482.5, UTM FU890016.

hei Nunspeet; Elspeet; kampeerboerderij Heiderand en directe omgeving; km-hok 27.41.45, AC 184*481, UTM FU9100.

huh Nunspeet; Hulshorst; viaduct Hulshorst; Hierdensche Beek en directe omgeving; loofbos, schraal grasland, paddestoelen; km-hok 26.-48.22, AC 176*483, UTM FU8402.

hul Nunspeet; Hulshorst; tuinvijver; km-hok 26.-38.53, AC 177*485, UTM FU8504.

huw Nunspeet; Hulshorst; Witte Zand; km-hok 26.-48.23, AC 177*483, UTM FU8502.

huz Nunspeet; Hulshorst; viaduct Brandsweg; Hulshorster Zand (zandverstuiving, dennenbos, mierennest); km-hok 26.48.15 + 26.38.-55, AC 179*484-5, UTM FU8704-5.

huz2 Nunspeet; Hulshorst; Hulshorster Zand; km-hok 26.48.14+23+24, AC 177*483 + 178*483 + 178*484, UTM FU8502 + 8602 + 8603.

leu Nunspeet; Hulshorst; Poolse weg; km-hok 26.-48.42 + 26.48.52-3, AC 176*480-1 + 177*480, UTM FT8499 + FU8400.

leu2 Nunspeet; Leuvenum; km-hok 26.58.23, AC 177*478, UTM FT 8597.

mhb Nunspeet; Hulshorst; Hoophuizen; monding Hierdensche Beek in Veluwemeer; km-hok 26.37.35, AC 174*487, UTM FU8206.

mos Nunspeet; Vierhouten; Mosterdeveen; km-hok 27.41.15, AC 184*484, UTM FU9203.

mou Nunspeet; Vierhouten; Hendrik Mouwenveld; km-hok 27.42.22, AC 186*483, UTM FU9402

mun Nunspeet; Hulshorst; Munnekestee; Hierdensche Beek (aanspoelsel drijvend in beek), en slootje; km-hok 26.38.41, AC 175*486, UTM FU8307.

myt Nunspeet; Huize de Vennen, Mythstee; Rhododendronven en directe omgeving (vnl. naaldbos); km-hok 27.31.54, AC 183*485, UTM FU9004.

myt2 Nunspeet; Huize de Vennen; Het Ven en di-

recte omgeving (naaldbos, beukenbos, schraal grasland); km-hok 27.41.14, AC 183*484, UTM FU9003.

myt3 Nunspeet; Huize de Vennen; in het logeergebouw; km-hok 27.41.14, AC 183*484, UTM FU9003.

Omyt Nunspeet; Huize de Vennen; aasvallen met vis, lever of humane excrementen; 10-16.vi.1995; km-hok 27.32.41 en 27.41.14, AC 183.0*484.4 en 183.2*484.3, UTM FU907035/909034.

Omyt2 Nunspeet; Huize de Vennen; potvallen met wijnazijn en azijn rond Huize de Vennen in periode voor de zomerbijeenkomst plus enkele handvangsten in mei; km-hok 27.41.14 en 27.-31.54, AC 183*484-5, UTM FU9103-4.

nun Nunspeet; km-hok 27.31.33, AC 182*487, UTM FU9006.

oss Nunspeet; Vierhouten; Ossenkolk en directe omgeving (gemengd dennenbos en loofbos); km-hok 27.41.25, AC 184*483, UTM FU9102.

sta Ermelo; Staverden; kleiputten; km-hok 26.58.-44, AC 178.4*476.3, UTM FT863953.

ven Nunspeet; Huize de Vennen; grote ven en omgeving; km-hok 27.41.14, AC 183.2*484.5, UTM FU909036.

was Nunspeet; Waschkolk; km-hok 27.32.41, AC 185*486, UTM FU9206.

zan Nunspeet; Zandenbosch; km-hok 27.31.45, AC 184*486, UTM FU9205.

Verzameldata: 11-14.vi.1993, tenzij anders vermeld.

Gebruikte symbolen

- potval
- ♀ vrouwtje
- ♂ mannetje
- ♀ werkster
- ℓ juveniel/larve/rups
- C cocon met eieren (bij spinnen)
- * nieuw voor de provincie Gelderland
- ^N nieuw voor Nederland

ODONATA - libellen

W. van Steenis

COENAGRIONIDAE

Coenagrion pulchellum (variabele waterjuffer): hei

EPHEMEROPTERA - haften, eendagsvliegen

J.G.M. Cuppen & G.F. Wilmlink

EPHEMERIDAE

Ephemera danica: huh, mun, leu. Honderden half verdrongen subimago's aangetroffen in aanspoelsel en drijvend in beek. Vrij zeldzame soort van schone, snelstromende laaglandbeken.

BLATTODEA - kakkerlakken

J.G.M. Cuppen

ECTOBIIDAE

Ectobius sylvestris (boskakkerlak): huz

DERMAPTERA - oorwormen

A.J.A. Heetman, J.G.M. Cuppen & O. Vorst

LABIDURIDAE

Labidura riparia (grote oorworm): huz. Dit is de grootste oorworm die in Nederland voorkomt (tot meer dan 2½ cm lang). De soort heeft een voorkeur voor warme stranden langs zeeën en rivieren en bereikt in Nederland de noordgrens van haar verspreidingsgebied. Ze is hier dan ook zeldzaam en wordt vrijwel alleen in de duinen aangetroffen. Daarnaast wordt de soort sinds 1950 regelmatig in het Hulshorster Zand gevonden (zie Willemse, 1971). De waarneming tijdens de zomerbijeenkomst geeft aan dat de Hulshorster populatie nog steeds stand houdt. Er werden meerdere (±10) exemplaren aangetroffen, ingegraven aan de rand van de zandverstuivingen onder stukken hout en pollen buntgras (*Corynephorus canescens*).

Literatuur

Willemse, C., 1971. De in Nederland voorkomende oorwormen (Dermaptera). [Vierde vermeerderde druk door G. Kruseman]. — Wet. Meded. K. ned. natuurrh. Veren. 4: 1-16.

HETEROPTERA - wantsen

B. Aukema, J.G.M. Cuppen & D.J. Hermes

Het overzicht omvat naast waarnemingen van de auteurs ook gegevens van materiaal verzameld door R. Aukema, H. Edzes, Th. Heijerman, J. Pijls, G. Vierbergen en O. Vorst. De nomenclatuur en volgorde zijn volgens Aukema (1989). Alle waargenomen soorten waren al uit de provincie Gelderland bekend.

NEPIDAE

Nepa cinerea: elsv, mut, oss, ven

Ranatra linearis: ven

CORIXIDAE

Cymatia coleoptrata: elsv

Callicorixa praeusta: oss

Corixa punctata: myt, oss

Hesperocorixa castanea: elsv, myt, oss

Hesperocorixa sahlbergi: myt

Sigara scotti: huh, myt

Sigara limitata: myt

Sigara semistriata: oss

Sigara striata: myt

NAUCORIDAE

Ilyocoris cimicoides: elsv, myt, oss

NOTONECTIDAE

Notonecta obliqua: elsv

PLEIDAE

Plea minutissima: mun, myt, oss, ven

HEBRIDAE

Hebrus ruficeps: elsv, mos, mun, myt, ven, was

HYDROMETRIDAE

Hydrometra stagnorum: mun, myt, ven

VELIIDAE

Velia caprai: huh, mun

Microvelia reticulata: elsv, mos, myt, ven, was

GERRIDAE

Gerris gibbifer: huh

Gerris lacustris: huh, myt

SALDIDAE

Chartoscirta cincta: elsv, ven

TINGIDAE

Physatocheila smreczynskii: aar, ven

MIRIDAE

Deraeocoris trifasciatus: was

Conostethus roseus: huz, huz2

Harpocera thoracica: mun

Plesiodema pinetella: huz, huz2, mos, was

Psallus betuleti: aar, elsh, huz2, ven

Psallus quercus: hei

Psallus perrisi: aar, huz, mun, was

Psallus variabilis: huz2, ven

Psallus wagneri: was

Psallus albicinctus: huh

Psallus confusus: hei

Psallus varians: aar, elv, huh, huz2, mun, myt,

ven

Phoenicocoris obscurellus: huz2

Dicyphus pallicornis: ven

Cyllocoris histrionicus: aar, huh, oss, ven, was

Dryophilocoris flavoquadrimaculatus: aar,

huh, was

Pithanus maerkelii: aar

Liocoris tripustulatus: aar

Miris striatus: aar, hei

Calocoris striatellus: aar, hei, huh, huw, mos,

mun, sta, ven

Acetropis carinata: huz

Stenodema calcaratum: aar, myt, sta

Stenodema holsatum: aar

Stenodema laevigatum: huz, huz2, mos, myt

Megaloceroea recticornis: mhb

Trigonotylus caelestialium: huz2

Trigonotylus pulchellus: huz2

Teratocoris antennatus: mhb

Leptopterna ferrugata: huz2

NABIDAE

- Himacerus apterus*: huz2, mos
Aptus mirmicoides: huz
Nabis ericetorum: huz, huz2
Nabis rugosus: aar

REDUVIIDAE

- Empicoris baerensprungi*: oss (10.vi.1995: 2♂
 op/onder schors van *Pinus sylvestris*, leg. O.
 Vorst, coll. Zoölogisch Museum, Amsterdam).
 Een zeer zeldzame roofwants, slechts bekend
 van een drietal vindplaatsen in Gelderland
 (Hall, Leuvenum en Ubbergen) en twee in
 Utrecht (Baarn en Rhenen).

LYGAEIDAE

- Kleidocerys resedae*: elsv, myt, was
Cymus glandicolor: elv
Cymus melanocephalus: aar, elsv, ven
Heterogaster urticae: mun
Gastrodes grossipes: huz2, was
Acompus rufipes: mun
Rhyarochromus pini: hei, mos
Macrodema microptera: huz2

RHOPALIDAE

- Rhopalus parumpunctatus*: aar

PENTATOMIDAE

- Aelia klugii*: elv, huz
Neottiglossa pusilla: elv
Chlorochroa pinicola: huz2, was
Eurydema oleracea: aar

ACANTHOSOMATIDAE

- Elasmostethus interstinctus*: huh, ven
Elasmucha ferrugata: aar

Literatuur

Aukema, B., 1989. Annotated checklist of Hemiptera-Heteroptera of The Netherlands. - Tijdschr. Ent. 132: 1-104.

THYSANOPTERA - tripsen

G. Vierbergen

AEOLOTHRIPIDAE

- Aeolothrips albicinctus*: was (2♀)

THRIPIDAE

- Anaphothrips obscurus*: oss (1♀)
Aptinothrips stylifer: mos (2♀), myt2 (3♀, 2♂)
Ceratothrips ericae: huz2 (1♀)
Chirothrips manicatus: huz2 (3♀), myt2 (1♀),
 was (8♀, 1♂)
Iridothrips iridis: myt2 (4♀), op Gele lis (*Iris
 pseudacorus*)
Oxythrips ajugae: huz2 (1♀), mos (1♀), myt2
 (1♀), was (1♀)
Platythrips tunicatus: was (4♀), op Liggend
 walstro (*Galium saxatile*)
Thrips major: huz2 (7♀), mos (9♀), myt2 (2♀),

was (2♀)

Thrips minutissimus: huz2 (1♀)

PHLAEOTHRIPIDAE

- Cephalothrips monilicornis*: mos (2♀), op
 Pijpestrootje (*Molinia caerulea*)

Commentaar

Vermoedelijk door het koude en natte voorjaarsweer was het aantal verzamelde tripsen gering en waren er nog geen adulte mannetjes uit de eerste generatie.

Het merendeel van de Nederlandse tripssoorten is gebonden aan de aanwezigheid van bepaalde plantensoorten. Een gebied met een beperkt aantal plantensoorten levert dan in de regel weinig tripssoorten op. De bovengenoemde soorten zijn alle eerder in Nederland verzameld, maar *I. iridis*, *P. tunicatus* en *C. monilicornis* zijn slechts van enkele vondsten bekend. Dit hangt vermoedelijk samen met het mono- en oligofaag zijn en de verborgen levenswijze. Zo is *I. iridis* hier telkens op de gele lis in een enkel individu per plant in de bladscheden net boven het waterniveau gevonden (3♀ leg. B. Aukema).

MEGALOPTERA - elzevliegen

J.G.M. Cuppen

SIALIDAE

- Sialis lutaria* (slijkvlieg): myt

NEUROPTERA - netvleugeligen

J.G.M. Cuppen & W. van Steenis

Met dank aan W. Hogenes voor het verrichten van de determinatie van een *Atilantorphidia*.

OSMYLIDAE

- Osmylus fulvicephalus*: mun

CHRYSOPIDAE (gaasvliegen)

- Chrysopa perla*: myt
Chrysopa dorsalis: huz

HEMEROBIIDAE (bruine gaasvliegen)

- Hemerobius stigma*: huz

RAPHIDIIDAE (kameelhalsvliegen)

- Atilantorphidia maculicollis*: hei, huz
Raphidia ophiopsis ophiopsis: huz

MACROLEPIDOPTERA - grote vlinders

G.F. Wilmink

De volgende vlinders werden waargenomen.

GEOMETRIDAE (spanners)

- Cyclophora punctaria*: leu
Scopula nigropunctata: els
Scopula floslactata: leu
Cepphis advenaria: huw
Serraca punctionalis: leu
Bupalis piniaria: huw
Campaea margaritata: els

SPHINGIDAE (pijlstaarten)

- Hyloicus pinastri* (dennenpijlstaart): leu

ARCTIIDAE (beervlinders)

- Eilema sororcula*: leu, huw

NOCTUIDAE (uilen)

- Moma alpium*: huw

**MICROLEPIDOPTERA -
kleine vlinders**

J.H. Kuchlein & J.B. Wolschrijn

De gegevens hebben betrekking op adulten, tenzij anders wordt vermeld. Getallen geven de aantallen weer. De volgorde van de soorten en de nomenclatuur zijn volgens Kuchlein (1993). Behalve door de auteurs is materiaal verzameld door mevr. J.D. Prinsen en de heren C. v. d. Berg, P. Beuk, G. Vierbergen, R. Vis, G. F. Wilminck en C. J. Zwakhals.

ERIOCRANIIDAE

- Dyseriocrania subpurpurella*: bos (mijnen) op zomereik (*Quercus robur*).

NEPTICULIDAE

- Stigmella lapponica*: was (6 mijnen, waarbij 2 rupsen)

ADELIDAE

- Nematopogon swammerdamella*: bos (1), mou (1), was (2)
Nematopogon robertella: mou (2), was (6), zan (3)
Nemophora degeerella: bos (11), mos (1), mou (14), was (9)
Adela reaumurella: hei (1, dood)

INCURVARIIDAE

- Incurvaria masculella*: zan (1)

TISCHERIIDAE

- Tischeria ekebladella*: bos (1)
Tischeria dodonaea: was (1)

GRACILLARIIDAE

- Caloptilia alchimiella*: bos (5), hei (2), was (1)
Acrocercops brongniardella: hei (1 mijn) op zomereik (*Quercus robur*)
Phyllonorycter harrisella: hei (1)
Phyllonorycter ulmifoliella bos (mijnen) op

- berk (*Betula*), mou (1)

BUCCELATRICIDAE

- Bucculatrix frangutella*: was (4)

YPONOMEUTIDAE

- Cedestis subfasciella*: bos (1)
Argyresthia retinella: bos (2), hei (1), mou (1), was (2)
Argyresthia glabratella: was (3)
Argyresthia arceuthina: was (1) in klopsel je-neverbes (*Juniperus communis*).

PLUTELLIDAE

- Plutella xylostella*: bos (1)

OECOPHORIDAE

- Denisia stipella*: mou (1)
Oecophora bractella: mou (1)
Pleurota bicostella: bos (61), hei (7), mou (2), was (1)

ELACHISTIDAE

- Elachista nobilella*: mou (35)
Elachista argentella: bos (10)

COLEOPHORIDAE

- Coleophora lutipennella*: bos (zak) op zomereik (*Quercus robur*)
Coleophora flavipennella: bos (zak) op zomereik (*Quercus robur*)
Coleophora milvipennis: bos (zak) op berk (*Betula*)
Coleophora serratella: bos(zak) op berk (*Betula*)
Coleophora spinella: bos (10 zakken)
Coleophora genistae: bos (80 zakjes op heidebrem (*Genista*)
Coleophora palliatella: bos (10 zakjes) op zomereik (*Quercus robur*)
Coleophora ibipennella: bos (10 zakjes) op zomereik (*Quercus robur*)
Coleophora glaucicolella: mou(1)

MOMPIDAE

- Mompha raschkiella*: bos (5)

GELECHIIDAE

- Monochroa tenebrella*: bos (4)
Pseudotelphusa scalella: bos (5), was (1), zan (1)
Teleiodes proximella: bos (10), mou (1)
Neofaculta infernella: mou (5)
Neofaculta ericella: bos (30)

TORTRICIDAE

- Syndemis musculana*: bos (2)
Ptycholoma lechearia: leu (1)
Capua vulgana: bos (4), hei (1), mou (5), was (15), zan (6)
Tortrix viridana: bos (2)
Cochylimorpha straminea: bos (42)
Olethreutes arcuella: bos (10), was (1)
Olethreutes lacunana: was (1)

- Olethreutes bipunctana*: mou (2)
Pseudohermias abietana: zan (1)
Orthotaenia undulana: mou (1)
Apotomis betuletana: was (1)
Lobesia reliquana: was (3), zan (1)
Bactra lancealana: nun (1)
Epinotia tetraquetrana: bos (1), mou (1)
Lathronympha strigana: bos (6)

PYRALIDAE

- Crambus ericella*: bos (5)
Crambus pratella: bos (10)
Crambus lathoniellus: bos (44), mou (1), was (1)
Chrysoteuchia culmella: was (1)
Scoparia ambigualis: bos (13), mou (2), was (4)
Microstega pandalis: mou (1)
Eurrhyncha hortulata: hei (1) in het kamphuis

Commentaar

In het commentaar op de tijdens de vorige zomerbijeekomst verzamelde gegevens is opgemerkt, dat de extreem slechte weersomstandigheden bepalend waren voor de resultaten (Van Aartsen et al., 1995). We hebben nu ervaren, dat het in dit opzicht nog erger kan: de ononderbroken regenval heeft tot zondagmiddag vrijwel alle entomologische activiteiten verhindert. Een kenmerkend beeld voor deze zomerbijeekomst vormden Jacques Wolschrijn en zijn vrouw (met vlinder-net), die onder de paraplu vol goede moed een bospad insloegen en oplossen in de grijsheid van de gestaag neervallende regen. Dat het nog zin heeft een lijstje van micro's te publiceren is te danken aan de regenloze zondagmiddag. Maar het bereikte aantal van 61 soorten betekent een nieuw dieptepunt: bij de vorige vergadering waren het er nog 70 (Van Aartsen et al., 1995).

Extra vermelding verdienen *Neofaculta infernella*, *Olethreutes bipunctana* en *Microstega pandalis*, drie soorten die in Nederland vooral op de Veluwe zijn gevonden; van de eerste twee soorten wordt bosbes (*Vaccinium*) als voedselplant voor de rups opgegeven. Voorts was *Elachista nobilella* goed vertegenwoordigd; deze soort is alleen uit het zuidoostelijke kwart van ons land bekend. Voor *Elachista nobilella* wordt ondermeer bochtige smele (*Deschampsia flexuosa*) als voedselplant genoemd. Tenslotte *Cochyliomorpha straminea*, die hier aan de rand van het verspreidingsgebied voorkomt (dit is de op één na noordelijkste vindplaats in Nederland).

Literatuur

- Aartsen, B. van, K.J. Huisman, J.H. Kuchlein, G.F. Wilmlink & C.J. Zwakhals, 1995. Verslag van de 149e zomervergadering van de N.E.V., 3-5 juni 1994, te Kreielt bij Wintelre:

Microlepidoptera - kleine vlinders. - Ent. Ber., Amsterdam 55(5): XV-XVI.
 Kuchlein, J.H., 1993. De Kleine Vlinders. - Pudoc, Wageningen.

DIPTERA - vliegen en muggen

H.J. Pries, J. Huijbregts, W. van Steenis & J.G.M. Cuppen

Met dank aan Th. Heijerman voor een bijdrage aan de vangsten (viltvliegen), en aan P.L. Th. Beuk en J.W.A. van Zuijlen voor het verrichten van een deel van de determinaties.

NEMATOCERA

CHAOBORIDAE

- Chaoborus flavicans*: oss
Chaoborus obscuripes: myt, oss

BRACHYCERA

STRATIOMYIDAE (wapenvliegen)

- Microchrysa flavicornis*: mun

THEREVIDAE (viltvliegen)

- Thereva annulata*: huz2 (1♂)

EMPIDIDAE (dansvliegen)

- Empis tessellata*: hei (5♂)
Ocydromia gabriculata: hei (1♀)
Tachypeza nubila: hei (3♀, 1♂)

DOLICHOPODIDAE (slankpootvliegen)

- Hericotomus cupreus*: hei (1♀)
Neurigona quadrifasciata: hei (1♂)

CYCLORRAPHA

SYRPHIDAE (zweefvliegen)

- Melanostoma mellinum*: hei (1♀)
Melanostoma scalare: hei (4♀, 1♂)
Meligramma triangulifera: hei (1♀). De bladluisetende larf zat op brandnetel (*Urtica dioica*). Deze soort zweefvlieg is als larf redelijk vaak aan te treffen, terwijl waarnemingen van de volwassen vliegen betrekkelijk zeldzaam zijn.
Pipizella varipes: hei (1♀)
Platycheirus albimanus: hei (1♀)
Syritta pipiens: hei (1♀)

CALOBATIDAE

- Calobata cibaria*: hei (1♂)
Calobata petronella: hei (1♀, 4♂)

PSILIDAE (wortelvliegen)

- Chamaepsila pectoralis*: hei (3♀)
Psila merdaria: hei (1♀, 1♂)

TEPHRITIDAE (boorvliegen)

- Tephritis vespertina*: hei

LAUXANIIDE

- Homoneura interstincta*: hei (1♀)
Lyciella pallidiventrtris-groep: hei (3♀)
Lyciella rorida: hei (1♀)

Minettia rivososa: hei (1♂)

Tricholauxania praeusta: hei (1♀, 1♂)

OPOMYZIDAE

Opomyza germinationis: hei (1♂)

SCATOPHAGIDAE (mestvliegen)

Cordilurina albipes: hei

Scatophaga furcata: Omyt (10♀, 8♂), Oelsh (5♀, 5♂)

Scatophaga lutaria: Omyt (2♂)

Scatophaga stercoraria: Omyt (4♀, 33♂),

Oelsh (50♀, 115♂)

FANIIDAE

Fannia fuscula: hei

Fannia lustrator: hei

MUSCIDAE (echte vliegen)

Coenosia femoralis: hei

Dexiopsis ruficornis: hei

Hydrotaea irritans: hei

Polyetes lardaria: mun, Omyt (8♀, 6♂), Oelsh (51♀, 45♂)

Helina impuncta: hei

Helina reversia: hei

Phoania tuguriorum: hei

SARCOPHAGIDAE (dambordvliegen)

Metopia rondaniana: hei (1♂)

Sarcophaga carnaria: Omyt (2♂)

CALLIPHORIDAE (vleesvliegen)

Calliphora vicina: Omyt (27♀, 6♂), Oelsh (5♀)

Calliphora vomitoria: Omyt (10♀)

Cynomya mortuorum: Omyt (1♂)

Lucilia ampullacea: Omyt (4♀, 1♂), Oelsh (1♀)

Lucilia caesar: Omyt (3♀, 1♂)

RHINOPHORIDAE

Anthraxomyia melanoptera: hei (1♀)

SYMPHYTA - bladwespen

J. Smit

Met dank aan B. van Aartsen voor de determinatie.

TENTHREDINIDAE

Rogogaster viridis: elsh

HYMENOPTERA ACULEATA -

angeldragers: bijen, wespen en mieren

J. Smit, J. de Rond & W. van Steenis

CHRYSIDOIDEA

DRYINIDAE (tangwespen)- ANTEONINAE

Anteon jurineanum: elsh (1♂, 1♀)

VESPOIDEA

FORMICIDAE (mieren)

Formica rufa (behaarde rode bosmier): elsh (1♀)

Myrmica ruginodis: hei (3♀)

Myrmica sabuleti (zandsteekmier): elsh (1♀)

VESPIDAE (sociale plooiwingswespen)

Dolichovespula saxonica (saksische wesp): elsh (1♀)

APOIDEA

SPHECIDAE (graafwespen)

Ammophila sabulosa (rupsendoder): elsh (1♂)

Crossocerus ovalis (vliegendoder): elsh (1♀)

Cerceris quadrifasciata (snuittordoder): elsh (1♂)

APIDAE (bijen)

Andrena subopaca (zandbij): elsh (1♀)

Bombus hortorum (tuinhommel): elsh (1♀), hei

Bombus hypnorum (boomhommel): hei (5♀)

Bombus pascuorum (akkerhommel): elsh (1♀), hei (5♀)

Bombus pratorum (weidehommel): elsh (1♂, 1♀), hei (2♀, 3♂, 1♀)

Bombus terrestris (aardhommel): hei (10♀, 1♂)

COLEOPTERA - kevers

J.G.M. Cuppen, O. Vorst, Th. Heijerman, J. Huijbregts, A.P.J.A. Teunissen, C. van de Sande, B. van Vondel, H.T. Edzes, K. van den Berg & J. Krikken

De volgorde van de families en de soorten is zoveel mogelijk gebaseerd op Brakman (1966a), de naamgeving op Lucht (1987), Lohse & Lucht (1989, 1992), Drost et al. (1992), Beenen & Winkelman (1993) en Heijerman (1993).

Door Brakman (1966a) worden 3830 soorten kevers uit Nederland gemeld, waarvan 2771 soorten (72%) uit Gelderland. De onderstaande lijst vermeldt 577 taxa ($\pm 15\%$ van de Nederlandse soorten), waarvan 41 soorten door Brakman (1966a) niet voor Gelderland genoemd worden. Deze soorten worden in de lijst voorafgegaan door een * of door een cijfer. De cijfers verwijzen naar latere publikaties waarin de soorten uit Gelderland worden gemeld, of naar persoonlijke waarnemingen: 1: Cuppen et al., 1994; 2: Sterrenburg, 1992; 3: Heijerman & Van den Berg, 1995; 4: Aukema, 1990; 5: Turin et al., 1977; 6: persoonlijke waarnemingen O. Vorst of J. Cuppen. De met een * gemerkte soorten worden hier voor het eerst uit de provincie Gelderland gemeld. Het aantal "nieuwe" soorten voor de provincie bedraagt 19; deze zijn

vooral afkomstig uit de relatief slecht onderzochte families Staphylinidae en Ptiliidae. De provincie Gelderland behoort, wat de kevers betreft, tot de best onderzochte (en soortenrijkste) van Nederland.

CARABIDAE (loopkevers)

- Cicindela hybrida*: huz
- Carabus violaceus* ssp *purpurascens*: Omyt2
- Carabus problematicus*: Oelsh, huz, myt2, Omyt, Omyt2
- Carabus nemoralis*: Oelsh, Omyt, Omyt2
- Leistus rufomarginatus*: huh, huw
- Nebria brevicollis*: aar, huh, huw, Omyt, Omyt2, oss
- Nebria salina*: Oelsh
- Notiophilus aquaticus*: huw, huz
- Notiophilus germinyi*: huw, huz
- Notiophilus biguttatus*: aar
- Elaphrus cupreus*: Omyt2
- Loricera pilicornis*: Omyt2
- Clivina fossor*: huh
- Bembidion lampros*: aar
- Bembidion doris*: myt, myt2
- 5 *Bembidion aeneum*: myt2
- Bembidion guttula*: myt2
- Trechus obtusus*: huh, elv
- Harpalus affinis*: aar
- Harpalus autumnalis*: aar
- Harpalus servus*: huz
- Harpalus tardus*: aar
- Acupalpus parvulus*: elsv
- Bradycellus harpalinus*: aar
- Amara similata*: mun, Omyt
- Amara communis*: Omyt
- Amara aenea*: aar
- Amara spreta*: aar
- Amara lucida*: huh
- Poecilus lepidus*: aar
- Poecilus cupreus*: Omyt2
- Poecilus versicolor*: Omyt, Omyt2
- Pterostichus oblongopunctatus*: aar, Oelsh, myt2, Omyt, Omyt2
- Pterostichus quadrioveolatus*: aar
- Pterostichus niger*: Oelsh, Omyt2
- Pterostichus melanarius*: Omyt2
- 1 *Pterostichus rhaeticus*: myt2
- Pterostichus minor*: myt2, Omyt2
- Pterostichus diligens*: elsv, myt2
- Abax parallelepipedus*: Oelsh, huh, myt, Omyt, Omyt2
- Abax parallelus*: Oelsh. Zeldzame soort in oudere bossen.
- Calathus fuscipes*: aar, Omyt2, elv
- Calathus erratus*: aar, huw, huz
- Calathus ambiguus*: huz, Omyt2

Calathus micropterus: huz, Omyt2
Calathus melanocephalus: elsv, huw, huz, Omyt2

- 4 *Calathus cinctus*: aar, elv
- Olisthopus rotundatus*: elsv
- Agonum fuliginosum*: myt2
- Agonum pelidnum*: elsv
- Dromius linearis*: huz
- Dromius spilotus*: huz
- Dromius melanocephalus*: myt2
- Syntomus foveatus*: aar, huw, huz, elv

HYGROBIIDAE

Hygrobia hermanni: mhb

HALIPLIDAE (waterreders)

- Pelodytes caesus*: myt
- Haliplus lineatocollis*: mhb, huh, mun
- Haliplus ruficollis*: mun, myt
- Haliplus fluviatilis*: mhb
- Haliplus laminatus*: mhb
- Haliplus flavicollis*: mhb, mun, myt

NOTERIDAE

Noterus crassicornis: elsv, mhb, mun, myt, myt2, oss

Noterus clavicornis: elsv, mhb, myt, oss

DYTISCIDAE (waterroofkevers)

- Laccophilus minutus*: elsv, myt, myt2, oss
- Laccophilus hyalinus*: mhb, myt, myt2
- Hyphydrus ovatus*: mhb, myt2
- Hydroglyphus pusillus*: elsv, mun
- Bidessus unistriatus*: elsv, myt
- Bidessus grossepunctatus*: myt, oss.

Zeldzame soort van voedselarme vennen en veenmosrietlanden.

Coelambus impressopunctatus: myt, oss

Hygrotus inaequalis: mhb, myt

Hygrotus decoratus: myt2

- 1 *Hydroporus scalesianus*: myt2

Hydroporus angustatus: myt, myt2

- 1 *Hydroporus neglectus*: myt2

Hydroporus umbrosus: elsv, myt2, oss

Hydroporus tristis: elsv, myt, myt2, oss

Hydroporus gyllenhalii: mun, myt, myt2, oss

Hydroporus palustris: mhb, mun

Hydroporus erythrocephalus: elsv, mun, myt, oss

Hydroporus obscurus: elsv, myt

Hydroporus planus: elsv, mhb, myt, oss

Hydroporus pubescens: elsv, mhb, myt, oss

- 1 *Hydroporus discretus*: huh. Voornamelijk bekend uit schone beken in Zuid-Limburg en de Achterhoek. In Zeeland ook in schone sloten.

Hydroporus melanarius: myt2

Graptodytes pictus: mhb, myt, myt2

Deronectes latus: huh. Zeer zeldzame soort van schone, snelstromende (bos)beken, waaronder

de Hierdensche Beek. Van deze beek werden echter tot nu toe uitsluitend de omgeving van Leuvenum en Staverden

genoemd (Cuppen, 1988).

Stictotarsus duodecimpustulatus: mhb

Nebrioporus depressus elegans: mhb

Agabus cf chalconatus: huh

Agabus bipustulatus: elsv, mhb, huh, myt, myt2, Omyt2, oss

Agabus sturmii: mhb, myt2, oss

Agabus affinis: myt2

Agabus didymus: mhb

Copelatus haemorrhoidalis: elsv, myt, oss

Platambus maculatus: huh. Voornamelijk bekend van bosbeken uit het midden, zuiden en oosten van het land. Soms in kanalen achter stuwen.

Ilybius fenestratus: myt2

Ilybius ater: myt

Ilybius fuliginosus: elsv, huh, myt

Ilybius subaeneus: elsv

Ilybius quadriguttatus: myt

Ilybius aenescens: elsv, myt

Rhantus suturalis: mhb

Rhantus suturellus: elsv

Rhantus exsoletus: elsv, myt, oss

Hydaticus seminiger: myt2

Graphoderus zonatus: elsv

Graphoderus cinereus: elsv, myt, oss

Acilius sulcatus: elsv, myt

Acilius canaliculatus: oss

Dytiscus marginalis: elsv

Dytiscus lapponicus: elsv, oss. De laatste jaren regelmatig in fuiken met aas in vennen op de hogere zandgronden.

Cybister lateralimarginalis: elsv

GYRINIDAE (schrijvertjes)

Orectochilus villosus: huh. Zeldzame soort uit beken en rivieren, die door watervervuiling sterk achteruit is gegaan.

HYDRAENIDAE

Hydraena testacea: huh, mun

Limnebius truncatellus: huh

Limnebius crinifer: myt2

HELOPHORIDAE

Helophorus aequalis: elsv, mhb, huh, mun, myt, oss

Helophorus nubilus: elsv

Helophorus brevipalpis: elsv, huh, mun, oss

1 *Helophorus obscurus*: huh, myt

Helophorus minutus: myt2

HYDROCHIDAE

Hydrochus carinatus: myt2

Hydrochus angustatus: myt2

HYDROPHILIDAE (spinnende watertorren)

Coelostoma orbiculare: elsv, myt2, oss

Sphaeridium bipustulatum: Oelsh, Omyt

Sphaeridium scarabaeoides: Omyt

Sphaeridium lunatum: Oelsh, Omyt

Cercyon ustulatus: myt2

Cercyon impressus: Oelsh, mun, Omyt

Cercyon haemorrhoidalis: Oelsh

Cercyon melanocephalus: Oelsh, mun, myt2, Omyt

Cercyon marinus: huh

Cercyon lateralis: Oelsh, Omyt

Cercyon pygmaeus: Oelsh, mun, Omyt

Cercyon convexiusculus: huh, myt2, oss

Cercyon analis: mun

Megasternum obscurum: huh, mun

Cryptopleurum minutum: Oelsh, mun

Hydrobius fuscipes: mhb, huh, mun, myt, myt2, oss

Anacaena globulus: myt, myt2

Anacaena limbata: huh, mhb, mun, myt

1 *Anacaena lutescens*: elsv, huh, mhb, mun, myt, myt2, oss

Laccobius minutus: myt2

Laccobius bipunctatus: mun

Helochares lividus: myt2

1 *Helochares punctatus*: elsv, huh, myt, myt2, oss

1 *Enochrus ochropterus*: myt, myt2

Enochrus testaceus: myt, myt2

Enochrus affinis: elsv, myt, myt2, oss

Enochrus coarctatus: elsv, myt, myt2

Cymbiodyta marginella: oss

Berosus signaticollis: myt

SILPHIDAE (aaskevers)

Necrophorus humator: Oelsh, Omyt, Omyt2

Necrophorus vespilloides: Oelsh, Omyt, Omyt2

Necrophorus vespillo: Oelsh, Omyt, Omyt2

Necrophorus vestigator: Oelsh. Vrij zeldzame

Necrophorus, gevangen in de potvallen met menselijke faecaliën op de Elspeetsche Heide.

Thanatophilus rugosus: Oelsh, Omyt

Thanatophilus sinuatus: Oelsh, Omyt

Silpha carinata: Oelsh. In grote aantallen in

potvallen in het bos bij de Elspeetsche Heide.

Silpha obscura: Omyt2

Phosphuga atrata: Oelsh, myt2

CHOLEVIDAE

Nargus velox: huh, Omyt

Sciodrepoides watsoni: Oelsh, Omyt

Sciodrepoides fumatus: Oelsh, Omyt

* *Catops subfuscus*: Omyt

Catops coracinus: myt2, Omyt

Catops nigricans: Oelsh

LIODIDAE

- Leiodes* sp.: Omyt
Anisotoma humeralis: oss
Anisotoma castanea: oss
Amphicyllus globus: huh
Agathidium atrum: Oelsh
Agathidium seminulum: myt
Agathidium laevigatum: Oelsh
Agathidium varians: oss

CLAMBIDAE

- Clambus punctulum*: myt2

SCYDMAENIDAE

- Cephennium thoracicum*: Omyt
Neuraphes elongatulus: myt2, Omyt, oss
Stenichnus scutellaris: Oelsh, myt2, oss

CORYLOPHIDAE

- Orthoperus* sp.: oss

PTILIIDAE

- Ptenidium intermedium*: huh
* *Ptenidium formicetorum*: myt2
* *Ptilium myrmecophilum*: huz
Ptiliolium fuscum: myt2
* *Ptinella errabunda*: myt2, oss. Voor het eerst uit Nederland gemeld uit de molm van een holle beuk te Amelisweerd (Vorst, 1993). Waarschijnlijk redelijk algemene soort achter schors.
Acrotrichis atomaria: myt2
* *Acrotrichis insularis*: huz. De eerste melding voor Nederland was afkomstig uit een hoop hooi te Bussum (Jansen & van Heijnsbergen, 1986). Waarschijnlijk algemene soort.
6 *Acrotrichis sitkaensis*: myt. Door Jansen & van Heijnsbergen (1986) voor het eerst gemeld uit Nederland. De soort is waarschijnlijk algemeen in riet- en zeggestrooisel langs oevers.
* *Acrotrichis silvatica*: Oelsh. Voor het eerst uit Nederland gemeld uit potvallen met vis bij het Naardermeer (Vorst & Cuppen, 1996). Waarschijnlijk wijd verspreide soort.
* *Acrotrichis cognata*: Oelsh. Door Jansen & van Heijnsbergen (1986) voor het eerst uit Nederland gemeld uit een hoop hooi en rotte honingzwammen te Bussum.

SCAPHIDIIDAE

- Scaphidium quadrimaculatum*: myt, myt2
Scaphisoma agaricinum: myt, oss

STAPHYLINIDAE (kortschildkevers)

- Phloeocharis subtilissima*: huz, myt, myt2, oss
Megarathrus depressus: Oelsh, mun, Omyt
Megarathrus sinuaticollis: Omyt
Proteinus brachypterus: myt2
Proteinus macropterus: mun
Proteinus atomarius: Oelsh
Eusphalerum torquatum: mhb
Phyllodrepa floralis: myt2

- Phyllodrepa ioptera*: huh
Omalius rivulare: huh, mun
* *Omalius rugatalis*: aar

- 1 *Phloeonomus punctipennis*: myt2, oss
Xylodromus concinnus: mun
Lathrimaeum unicolor: huh, mun, myt2
Lathrimaeum atrocephalum: huh, myt2
Lesteva sicula heeri: huh, myt2
Lesteva longelytrata: huh, mun, myt2
Carpelimus rivularis: huh
Carpelimus impressus: huh, mun
Carpelimus corticinus: huh, myt2
Carpelimus elongatulus: huh
Oxytelus laqueatus: Oelsh
Anotylus rugosus: huh, mun, myt2
Anotylus sculpturatus: Oelsh, mhb, mun, Omyt
Anotylus tetracarminatus: Oelsh, huh, mun, myt2, Omyt
Platystethus arenarius: mun
Stenus junco: myt2
Stenus providus: myt2
Stenus boops: myt, myt2
Stenus melanarius: elsv
Stenus latifrons: myt2, oss
Stenus cingendeloides: elsv, mun, myt, myt2, Omyt2, oss
* *Stenus kiesewetteri*: myt2. Voornamelijk waarnemingen in het oosten en zuiden van Nederland langs de oevers van vennen en veenputten met pitrus.
Stenus nitidiusculus: mun, myt2
6 *Stenus picipennis*: elsv
Stenus bifoveolatus: elsv, myt, myt2, Omyt2, oss
Stenus impressus: aar, elsv, huz, myt2
Euaesthetus ruficapillus: myt2
Rugilus rufipes: Oelsh
Medon piceus: myt2
* *Lithocharis nigriceps*: huz
Lathrobium terminatum: myt2
Lathrobium volgense: Omyt
Cryptobium fracticorne: myt2
Leptacinus formicetorum: huz
Xantholinus semirufus: Omyt2
Xantholinus linearis: Omyt
Xantholinus rhenanus: Oelsh
Atrecus affinis: oss
Othius punctulatus: Omyt
Erichsonius cinerascens: myt2, oss
Philonthus splendens: Oelsh, mun
Philonthus addendus: Oelsh
Philonthus tenuicornis: Omyt
Philonthus decorus: Omyt
Philonthus carbonarius: myt2
Philonthus cruentatus: Oelsh, myt2, Omyt

- Philonthus varians*: Oelsh, Omyt
Philonthus fimetarius: Oelsh, Omyt
Philonthus sordidus: Oelsh
Philonthus nigrita: myt2
Philonthus marginatus: Omyt
Gabrius splendidulus: myt2, oss
Platydracus chalconecephalus: Oelsh. Zeer talrijk in de mest- en aasvallen in het bos op de Elspeetsche Heide.
Ocytus olens: Omyt2
Ontholestes murinus: Omyt
Quedius brevis: huz
Quedius lateralis: huh, Omyt, Omyt2
Quedius nigriceps: huz
6 *Quedius maurorufus*: myt2
Habrocerus capillaricornis: myt2
Mycetoporus lepidus: Oelsh, huz, Omyt
Mycetoporus splendidus: Oelsh, Omyt
Lordithon trinotatus: myt2
Sepedophilus sp.: hei, huz, Omyt
Sepedophilus littoreum: aar
Sepedophilus testaceus: myt, myt2, oss
* *Sepedophilus marshami*: Oelsh, huz, myt2, Omyt, oss
Tachyporus nitidulus: mun
2 *Tachyporus dispar*: mun, myt2
Tachinus lignorum: mun
Tachinus proximus: Oelsh. Zeldzame soort.
Tachinus humeralis: Oelsh, Omyt
Tachinus pallipes: Oelsh, Omyt
Tachinus signatus: Oelsh, myt2, Omyt
Tachinus laticollis: Omyt
Tachinus marginellus: Oelsh, mun, Omyt
Myllaena dubia: myt2
Myllaena intermedia: myt2
Hygronoma dimidiata: myt2
Gyrophaena minima: huh
1 *Leptusa pulchella*: oss
Bolitochara obliqua: myt2
Autalia impressa: huz
6 *Amischa decipiens*: huh
Notothecta flavipes: huz, myt2
Geostiba circellaris: huh
Dinaraea aequata: myt2
Dinaraea linearis: oss
Amidobia talpa: huz, myt2
Atheta palustris: mun
Atheta elongatula: huh, mun
Atheta ravilla: myt2
Atheta sodalis: huh, myt2
Atheta crassicornis: huh, myt2
Atheta triangulum: huz, oss
Atheta atramentaria: huh, mun
6 *Atheta laevana*: myt2
Atheta nigripes: mun
Atheta celata: mun
Atheta longicornis: mun
Atheta fungi: huh, mun, myt2
6 *Atheta orbata*: huz
Acrotone obfuscata: huh
Acrotone aterrime: mun
Acrotone parvula: myt2
Drusilla canaliculata: Omyt
Tinotus morion: mun
Ocytus maura: mun, myt2
Oxyptoda opaca: Oelsh, huz, mun
Oxyptoda elongatula: myt2
Oxyptoda alternans: huh
Thiasophila angulata: huz, myt2
Aleochara lanuginosa: mun, myt2
PSELAPHIDAE
Bryaxis bulbifer: mun
Bythinus macropalpus: huh, huz
HISTERIDAE (spiegelkevers)
Saprinus semistriatus: Omyt
Myrmecotus paykulli: huz, myt2. In nesten van de rode bosmier.
Dendrophilus pygmaeus: myt2. In nest van rode bosmier.
Paromalus parallelepipedus: myt2
Hister unicolor: Oelsh
Margarinotus ventralis: Oelsh, Omyt
Margarinotus carbonarius: Oelsh
CANTHARIDAE (soldaatjes)
Cantharis sp.: mhb
Cantharis fusca: aar, huh
Cantharis obscura: huz, myt
Cantharis nigricans: aar, huh, huz, myt
Cantharis pellucida: myt
Cantharis livida: aar, elsh
Cantharis cryptica: myt
Rhagonycha fulva: Omyt2
Rhagonycha lignosa: aar, huh, huz, myt, oss
Rhagonycha cf atra: huz
Malthodes sp.: huz
MALACHIDAE
Cordylepherus viridis: aar
Anthocomus fasciatus: mun
MELYRIDAE (bastaardweeckschilden)
Dasytes caeruleus: aar
Dasytes aerosus: hei
Dasytes plumbeus: mun
Dolichosoma lineare: aar, huz. In het binnenland vrij zeldzaam aan de voet van en op duinriet.
CLERIDAE
* *Thanasimus rufipes*: huz. Geklopt van groveden aan de rand van zandverstuiving. Uitsluitend bekend van de provincie Overijssel (Brakman, 1966a).

ELATERIDAE (kniptorren)

- Agrypnus murinus*: aar, Omyt
Ampedus sanguineus: huz
Ampedus balteatus: huz
Cardiophorus asellus: huz
Dicronychus sp.: huz
Melanotus rufipes: aar, hei, huz, oss
Cidnopus aeruginosus: huh
Cidnopus minutus: Omyt2
Athous haemorrhoidalis: elsh, Oelsh, hei, elv
Athous subfuscus: aar, hei, huh, huw, huz, mun, myt, Omyt2, elv
Prosternon tessellatum: aar, Oelsh, huw, huz, Omyt2, elv
Agriotes aterrimus: aar, huh, huw, huz, mun, elv
Agriotes lineatus: Omyt2
Agriotes obscurus: Omyt
Dalopius marginatus: hei, huh, huw, huz, Omyt2, elv
Denticollis linearis: mun

THROSCIDAE

- Trixagus dermestoides*: Oelsh, myt, myt2, oss

BUPRESTIDAE (prachtkevers)

- Agrilus angustulus*: myt
* *Aphanisticus emarginatus*: aar. Zeldzame soort van zandverstuivingen met *Carex arenaria*.

SCIRTIDAE

- Cyphon coarctatus*: mhb, huh, huz, oss
Cyphon variabilis: myt2, Omyt
Cyphon phragmiteticola: elsv.
Cyphon padi: myt2, Omyt, oss

DRYOPIDAE

- Dryops luridus*: huh

BYRRHIDAE

- Byrrhus fasciatus*: huz

BYTURIDAE

- Byturus tomentosus*: hei

KATERETIDAE

- Kateretes rufilabris*: mhb
Brachypterus glaber: aar, mun
Brachypterus urticae: huw, mun

NITIDULIDAE

- Meligethes aeneus*: huh, myt2
Meligethes ovatus: myt2
Epuraea depressa: myt2, Omyt, Omyt2
Epuraea unicolor: aar, myt2, Omyt
Epuraea marseuli: huz
Epuraea pallescens: myt2
Glischrochilus quadripunctatus: huz

RHIZOPHAGIDAE

- Rhizophagus bipustulatus*: huw, myt, oss
1 *Rhizophagus dispar*: huw, myt, myt2, oss
CUCUJIDAE

- Monotoma angusticollis*: huz

EROTYLIDAE

- Tritoma bipustulata*: myt, oss

CRYPTOPHAGIDAE

- Micrambe villosus*: Omyt2
* *Micrambe abietis*: myt2
Cryptophagus sp.: Omyt, oss
Cryptophagus dentatus: huh, mun, oss
Atomaria sp.: huh, Omyt
* *Atomaria turgida*: huh
Atomaria linearis: mun

PHALACRIDAE

- Olibrus affinis*: aar

LATRIDIIDAE

- Aridius nodifer*: myt, myt2, oss
Latridius sp.: oss
Corticaria gibbosa: huh, huw, mun, myt2

MYCETOPHAGIDAE

- Litargus connexus*: myt2

CERYLONIDAE

- Cerylon histeroides*: oss
Cerylon ferrugineum: myt2

COCCINELLIDAE (lieveheersbeestjes)

- Subcoccinella vigintiquatuorpunctata*: aar
Coccidula rufa: mhb, mun
Rhizobius litura: aar, elv
Rhizobius chrysomeloides: hei, huz, myt2, Omyt2, elv
Scymnus auritus: aar
Scymnus cf. mimulus: aar, Omyt
Tytthaspis sedecimpunctata: aar, huz, myt2, Omyt2
Adalia decempunctata: huz, mun, myt2, Omyt2
Adalia bipunctata: huz, myt2
Coccinella septempunctata: huh, huw, huz, mun, myt2, Omyt2
Harmonia quadripunctata: huz
Calvia quatuordecimguttata: hei
Propylea quatuordecimpunctata: huh, mun, Omyt2, elv
Myzra oblongoguttata: huz
Psyllobora vigintiduopunctata: huw
Chilocorus renipustulatus: huw
Exochomus quadripustulatus: huz, Omyt2

SPHINDIDAE

- Arpidiphorus orbiculatus*: oss

CISIDAE

- Cis nitidus*: myt2, oss
Cis boleti: myt2
Sulcacis affinis: myt2
Ennearthron cornutum: myt, oss
Octoemnus glabriculus: myt, myt2
ANOBIIDAE (klopkevers)
Ernobius pini: huz
Ernobius mollis: aar, hei, huz

- Nalassus laevioctostriatus*: aar, Omyt2
- PTINIDAE (diefkevers)
Ptinus dubius: huz, Omyt2
- ADERIDAE
Aderus nigrinus: huz
- MORDELLIDAE
* *Mordellistena parvula*: aar
- SCRAPTIIDAE
Anaspis humeralis: huz
Anaspis frontalis: mhb
Anaspis maculata: huh, huz, mun
Anaspis regimbarti: Oelsh
Anaspis rufilabris: huz, mun
Anaspis flava: Omyt
- MELANDRYIDAE
Orchesia micans: oss
Orchesia undulata: myt
Abdera triguttata: oss
- LAGRIIDAE
Lagria hirta: huw
- ALLECULIDAE
Mycetochara linearis: aar
- TENEBRIONIDAE (zwartlijven)
Diaperis boleti: huh
Scaphidema metallicum: oss
Nalassus laevioctostriatus: myt2, oss
- TROGIDAE
Trox scaber: oss
- GEOTRUPIDAE
Typhaeus typhoeus: Omyt, Omyt2
Geotrupes spiniger: Omyt2
Geotrupes stercorarius: Oelsh, Omyt
Anoplotrupes stercorosus: Oelsh, huh, Omyt, Omyt2
Trypocopris vernalis: Oelsh, elsv, huh, huw, huz, Omyt, Omyt2
- SCARABAEIDAE (bladspruitkevers)
Onthophagus similis: Oelsh, huz, Omyt
Onthophagus coenobita: Oelsh
Aphodius erraticus: Oelsh
Aphodius depressus: Oelsh, Omyt
Aphodius rufipes: Oelsh, Omyt, Omyt2
Aphodius sticticus: Oelsh, Omyt
Aphodius sphaelatus: myt2
Aphodius pusillus: Oelsh
Aphodius coenosus: Oelsh, Omyt
Aphodius granarius: huh, mun
Oxyomus sylvestris: mun
Psammotus asper: huz. Eén exemplaar onder een stuk hout op zandverstuiving.
Melolontha melolontha: aar, elsh
Phyllopertha horticola: elsh, huh, Omyt2, elv
- CERAMBYCIDAE (boktorren)
Spondylis buprestoides: Omyt2
Asemum striatum: Omyt2
- Rhagium bifasciatum*: Omyt2
- 6 *Rhagium inquisitor*: myt2. Een overzicht van de vindplaatsen van deze zeldzame soort wordt gegeven door Sterrenburg (1992). Op 12 april 1995 enkele exemplaren in hun poppenwieg achter de schors van een afgezaagde grove den.
Molorchus minor: Omyt2
Phymatodes alni: huz
Pyrrhidium sanguineum: Omyt2
Clytus arietis: Omyt2
Leiopus nebulosus: aar, hei, myt
- CHRYSOMELIDAE (bladhaantjes)
Donacia semicuprea: mhb
Plateumaris sericea: myt, myt2, Omyt2
Cryptocephalus nitidus: huh, huz
Chrysolina varians: elv
Gastrophysa viridula: huz
Gonioctena olivacea: hei
Galerucella tenella: mhb
Galeruca tanacetii: Omyt
Lochmaea suturalis: elv
Lochmaea crataegi: Omyt2
Calomicrus pinicola: huz
Luperus longicornis: elsh, myt
Luperus cf flavipes: hei, elv
Phyllotreta vittata: aar
Phyllotreta ochripes: Omyt2
Aphthona nonstriata: mhb, myt, Omyt2
Longitarsus anchusae: aar
- * *Altica lythri*: mhb. Door Brakman (1968) voor het eerst gemeld uit Nederland (Zuid-Limburg).
- * *Altica oleracea*: aar, Omyt2
Asiorestia transversa: mhb
Crepidodera aurata: elv
Mantura chrysanthemi: aar
Psylliodes dulcamarae: Omyt2
Hispa atra: aar, Omyt2
Cassida rubiginosa: huw
Cassida prasina: aar
- ANTHRIBIDAE
Brachytarsus nebulosus: aar, huw, Omyt2
- CURCULIONIDAE (snuitkevers)
Otiiorhynchus raucus: Omyt
Otiiorhynchus singularis: aar
Otiiorhynchus veterator: aar
- * *Otiiorhynchus sulcatus*: aar
Otiiorhynchus ovatus: aar, huz, Omyt
Phyllobius oblongus: Omyt2
Phyllobius argentatus: aar, huh, mun, elv
Phyllobius pyri: aar, elsh, hei, huh, huw, huz, myt, myt2, Omyt2, elv
Phyllobius virideaeris: mhb, Omyt2, elv
Phyllobius pomaceus: aar, mun
Phyllobius maculicornis: elsh, huh, huz, elv
Polydrusus sericeus: mun

Polydrusus confluens: aar
Polydrusus cervinus: aar, elsh, hei, huh, huw,
 huz, myt, oss, elv
Brachyderes incanus: aar, huw, huz
Strophosoma melanogrammum: aar, hei,
 Omyt2, elv
Strophosoma capitatum: hei, huh, huw, huz,
 myt, myt2, Omyt2, elv
Strophosoma fulvicorne: huw, huz
Strophosoma sus: huw, elv
Philopodon plagiatum: huz
Sitona lineatus: aar, elv
Chlorophanus viridis: Omyt2
Cleonis piger: aar
Hypera arator: Omyt
Hylobius abietis: huz, Omyt2
Pissodes castaneus: huz, Omyt2
Magdalis memnonia: elv
Magdalis duplicata: huw, huz
Magdalis frontalis: huw, huz
Magdalis barbicornis: huw
Magdalis flavicornis: aar
Magdalis ruficornis: aar, huw
Anoplus plantaris: huh, huw, myt
Rhinoncus castor: hei
Aleutes epilobii: aar
Micrelus ericae: huw
Nedys quadrimaculatus: aar, huw
Trichosirocalus troglodytes: hei, elv
 3 *Sirocalodes mixtus*: aar. Zeldzame soort op *Fu-*
maria officinalis en *Corydalis claviculata*. In
 1993 voor het eerst gevonden in Nederland
 door Heijerman & van den Berg (1995).
Mogulones symphyti: aar
Mogulones asperifoliarum: aar
Glocianus punctiger: hei
Ceutorhynchus floralis: hei, huw
Ceutorhynchus constrictus: aar
Ceutorhynchus atomus: aar, huw
Ceutorhynchus erysimi: hei
Limnobaris sp.: mhb
Curculio venosus: aar
Brachonyx pineti: huw, huz, elv
Furcipes rectirostris: Omyt2
Anthonomus varians: Omyt2
Anthonomus rubi: elv
Tychius picirostris: aar
Rhynchaenus quercus: huw
Rhynchaenus fagi: aar, huh, huw, mun
Rhampus pulicarius: huw
Dorytomus taeniatus: huh, elv

APIONIDAE

Perapion violaceum: mhb
Perapion curtirostre: aar, hei, mhb
Perapion marchicum: aar, hei

Acanephodes onopordi: hei, elv
Apion frumentarium: aar
Apion haematodes: aar
Apion rubens: aar
Apion rubiginosum: aar
Protapion fulvipes: aar
Ischnoptera pion virens: hei
Trichapion simile: huw

ATTELABIDAE

Attelabus nitens: aar
Byctiscus betulae: Omyt2
Deporaus betulae: aar, hei, huw, huz, elv
Rhynchites cupreus: aar
Caenorhinus pauxillus: Omyt2
Caenorhinus aequatus: Omyt2
Lasiorrhynchites sericeus: aar
Pselaphorrhynchites nanus: aar, huw, huz, myt

NEMONYCHIDAE

Kimberis attelaboides: elv

SCOLYTIDAE

Hylastes opacus: huz
Blastophagus piniperda: huz
Gnathotrichus materiarius: huz. Recente im-
 migrant uit het oosten van de USA en Canada.
 Voor het eerst gemeld uit Nederland van de bos-
 wachterij Nierssen (Vaassen) op liggende
 stammen van Douglassparren (*Pseudotsuga*
menziesii).
Orthotomicus laricis: huz

Commentaar

Wederom werd de zomervergadering geken-
 merkt door overvloedige regenval en bovendien
 buitengewoon lage temperaturen, vooral op vrijdag
 en zaterdag. Desondanks, en ondanks een voed-
 selvergiftiging die een deel van de verzamelaars op
 zondag uitschakelde, konden toch weer een zeer
 groot aantal soorten kevers verzameld worden. Dit
 aantal is niet alleen te danken aan het feit dat
 vrijwel alles gedetermineerd werd, maar ook aan
 het grotere aantal series met potvallen in enkele
 terreinen en het opnemen van de resultaten van
 enkele voorexkursies op landgoed De Vennen.

De diversiteit aan bezochte habitats is vergele-
 ken met voorafgaande jaren duidelijk geringer. De
 aard van de terreinen kan zeer beknopt omschre-
 ven worden als droog (ondanks de doorlopende re-
 gen), voedselarm, zuur en zandig, waarbij zo veel
 mogelijk ook voedselrijkere en vochtigere elemen-
 ten werden gezocht. Kenmerkende habitats waren
 zandverstuiving, droge (en vochtige) heide, den-
 nenakkers, droog en vochtig loofbos, vennen en
 een redelijk gave laaglandbeek (midden- en bene-
 denloop).

De voornaamste verzamelactiviteiten hebben
 plaatsgevonden in de volgende deelgebieden:

1. Directe omgeving van de kampeerboerderij Heiderand en de aangrenzende Elspeetsche Heide, met daarin een vennetje (Veentje). In het Veentje werden vallen met lever opgehangen. Zowel bij het Veentje als op de Elspeetsche Heide (heide en bos) werden potvallen gezet, die op laatsgenoemde plek voorzien waren van aas of mest. Het gebied wordt gekenmerkt door heidevelden gedomineerd door *Calluna vulgaris* (struikheide) met opslag van *Betula* (berk) en *Pinus sylvestris* (grove den). Bij de kampeerboerderij komt een gevarieerder bostype voor met *Quercus robur* (zomereik) en *Sorbus aucuparia* (lijsterbes). Het Veentje is een zuur ven met dominantie van *Juncus effusus* (pitrus), *Eriophorum angustifolium* (veenpluis), *Sphagnum* (veenmos) en draadalgr. In totaal werden in dit deelgebied (elsh, Oelsh, elsv, hei en elv) 163 soorten kevers verzameld. De meest opmerkelijke soorten werden gevangen met behulp van de vallen. In het Veentje waren dit *Dytiscus lapponicus*, *Cybister lateralimarginalis* en beide *Graphoderus*-soorten. De potvallen op de heide en het bos leverden grote aantallen *Geotrupes* en *Platydracus* op.

2. Huize de Vennen. Het landgoed van ons lid Simon Thomas bestaat hoofdzakelijk uit uitgebreide dennenboscomplexen en loofbos (voornamelijk *Fagus*, *Quercus* en *Betula*) zonder erg veel ondergroei. In het gebied liggen twee grote vennen: Het Ven (eutroof, maar omgeven door fraai mesotroof moeras) en het *Rhododendron*-ven (minder voedselrijk). Een schraal grasland, een hertenkamp en tuinen completeren het geheel. Tijdens de zomervergadering werd door de coleopterologen hoofdzakelijk het Mythsteengebied met *Rhododendron*-ven bezocht. In het andere terreingedeelte stonden enkele series potvallen met aas, faecaliën, wijnazijn en azijn. Bovendien werden in april en eind mei nog handvangsten gedaan in de omgeving van Het Ven. In totaal werden in dit deelgebied (myt, myt2, Omyt, Omyt2) 298 soorten verzameld. Dit aantal is relatief hoog vanwege de grote verzamelintensiteit in dit gebied, alsook de spreiding in de tijd. De belangrijkste soorten in dit deelgebied waren enkele waterkevers (*Bidessus grossepunctatus*, *Hydroporus scalesianus* en *Agabus affinis*) en de kortschild *Stenus kiesewetteri* langs de oever van Het Ven. Daarnaast zijn de boktorren *Rhagium inquisitor* (achter schors den) en *Pyrrhidium sanguineum* opmerkelijk.

3. In de eutrofe Ossenkolck met een dominante vegetatie van *Juncus effusus* en *Glyceria fluitans* (mannagras) en vooral veel flap en modderbodem, werden waterkevers verzameld. De directe omgeving van dit ven bij Vierhouten bestaat uit dennen-

aanplant en gemengd loofbos; voornamelijk paddestoelen, schors en dode bomen vormden het jachtterrein. In dit deelgebied werden 70 soorten verzameld, waarvan de waterkevers *Dytiscus lapponicus* en *Bidessus grossepunctatus*, en de schorskevers *Abdera triguttata* en *Orchesia micans* de opmerkelijkste zijn.

4. In het Hulshorster Zand speelden de belangrijkste verzamelactiviteiten zich af in de omgeving van de viaducten Hulshorst en Brandsweg, en bij het Witte Zand. De voornaamste habitats waren stuifzand, droge heide met verspreide dennen- en berkenopslag, en daarnaast droog dennen- en loofbos. Ook werd verzameld in de fraai meanderende middenloop van de Hierdensche Beek en het aangrenzende vochtige, voedselrijker loofbos met een hieraan grenzend schraal weilje. In deze deelgebieden (huh, huw en huz) werden 177 soorten verzameld. Vooral de Hierdensche Beek leverde talrijke zeldzame, rheophile waterkevers op: *Orectochilus villosus*, *Platambus maculatus*, *Deronectes latus*, *Hydroporus discretus* en *Limnebius truncatellus*. Ook de zandverstuivingen van het Hulshorster Zand kenden enkele bijzondere soorten: de boktor *Phymatodes alni* (op *Pinus*), de mierkever *Thanasimus rufipes* (ook op *Pinus*), de scarabaeïde *Psammodytes asper* (zandverstuiving) en de scolytïde *Gnathotrichus materiarius* (achter schors van recent afgezaagde *Pinus*-stronk).

5. De benedenloop van de (hier rechtgetrokken) Hierdensche Beek aan de Munnekesteege en bij de monding in het Veluwemeer. Ten gevolge van de regenval in de voorafgaande dagen was de waterstand sterk gestegen; de stroomsnelheid van het water was > 1m/s! Voor de bemonstering aan de Munnekesteege werd het net gedurende drie kwartier in de stroomdraad van het water gehouden en het hierin gedreven materiaal kon eenvoudig onderzocht worden. Bij de monding van de beek in het Veluwemeer werden waterkevers verzameld en geslept door de vrij ruige vegetatie. In dit deelgebied (mun en mhb) werden 99 soorten verzameld. Echte bijzonderheden werden hier niet verzameld, alhoewel de rheophile soorten *Stictotarsus duodecimpustulatus*, *Potamonectes elegans* en *Agabus didymus* lang niet (meer) in iedere laaglandbeek voorkomen.

6. Op het terrein van de houtskoolbrandrij aan de Aardhuisweg, voornamelijk bestaande uit schraal grasland, *Calluna*-heide en omringend dennenbos werd vooral op snuitkevers en loopkevers gejaagd. In dit deelgebied (aar) werden 89 soorten verzameld. De meest bijzondere waarneming is die van het kleine prachtkevertje *Aphanisticus emarginatus*.

De duur van de verzamelactiviteiten bepaalde dit jaar in sterke mate het aantal soorten per deelgebied. Daarnaast wordt de soortenlijst van de afzonderlijke deelgebieden in sterke mate bepaald door het gericht verzamelen van enkele families (bijv. snuitkevers bij de houtskoolbranderij, wateren schorskevers bij de Ossenkolck of water, aas- en mestkevers op de Elspeetsche Heide). Deze lijsten zijn dan ook zeker niet representatief voor de keverfauna van het gebied. Uitsluitend de lijsten van het Hulshorster Zand en vooral het landgoed De Vennen geven een redelijk goed beeld van de keverfauna van die terreinen, omdat hier redelijk veel tijd is besteed aan het verzamelen, terwijl de verzamelmethode niet doorslaggevend zijn voor de soortenlijst.

Literatuur

- Aukema, B., 1990. Taxonomy, life-history and distribution of three closely related species of the genus *Calathus* (Coleoptera: Carabidae). – Tijdschr. Ent. 133: 121-141.
- Beenen, R. & J. Winkelman, 1993. Naamlijst van de Nederlandse bladkevers (Coleoptera: Chrysomelidae). – Ned. Faun. Meded. 5: 9-18.
- Brakman, P.J., 1966a. Lijst van Coleoptera uit Nederland en het omliggend gebied. – Monogr. ned. ent. Ver. 2: i-x, 1-219.
- Brakman, P.J., 1966b. Korte coleopterologische Notities VII. – Ent. Ber., Amst. 26: 43-53.
- Brakman, P., 1968. Korte coleopterologische Notities VIII. – Ent. Ber., Amst. 28: 108-114.
- Cuppen, J.G.M., 1988. Deronectes Sharp. Verspreiding en habitat in Nederland (Coleoptera, Dytiscidae). – Natuurh. Maandbl. 77: 113-115.
- Cuppen, J.G.M., O. Vorst, J. Huijbregts, B.P.M. Drost, H.T. Edzes, C. van de Sande, B.J. van Vondel, K. van den Berg, J. Krikken & S.C. Langeveld, 1994. Verslag van de 148e zomervergadering van de NEV, 11-13 juni 1993, te Woold bij Winterswijk: Coleoptera - kevers. – Ent. Ber., Amst. 54: xxv-xxxii.
- Drost, B.P.M., H.P.J.J. Cuppen, E.J. van Nieuken & M. Schreijer, 1992. De waterkevers van Nederland. – Pp. 1-280. Uitgeverij K.N.N.V., Utrecht.
- Heijerman, Th., 1993. Naamlijst van de snuitkevers van Nederland en het omliggend gebied (Curculionidae: Curculionidae, Apionidae, Attelabidae, Urodonthidae, Anthribidae en Nemomychidae). – Ned. Faun. Meded. 5: 19-46.
- Heijerman, Th. & K. van den Berg, 1995. Het genus *Sirocalodes* in Nederland (Coleoptera: Curculionidae). – Ent. Ber., Amst. 55: 177-181.
- Jansen, R.Ph. & S. van Heijnsbergen, 1986. Vijf soorten van het genus *Acrotrochis* Motschulsky nieuw voor de Nederlandse fauna (Coleoptera: Ptiliidae). – Ent. Ber., Amst. 46: 7-8.
- Lohse, G.A. & W.H. Lucht, 1989. Die Käfer Mitteleuropas 12: 1-346. Goecke & Evers, Krefeld.
- Lohse, G.A. & W.H. Lucht, 1992. Die Käfer Mitteleuropas 13: 1-375. Goecke & Evers, Krefeld.
- Lucht, W.H., 1987. Die Käfer Mitteleuropas. Katalog: 1-324. Goecke & Evers, Krefeld.
- Sterrenburg, F.C.F., 1992. Ergänzungen zur Käferfauna der Niederlande (Coleoptera). – Ent. Ber., Amst. 52: 77-80.
- Urin, H., J. Haec & R. Hengeveld, 1977. Atlas of the carabid beetles of The Netherlands. – Verh. K. n. Akad. Wet. 68: 1-228.
- Vorst, O., 1993. *Ptinella errabunda* nieuw voor de Neder-

landse fauna (Coleoptera: Ptiliidae). – Ent. Ber., Amst. 53: 174-175.

Vorst, O. & J.G.M. Cuppen, 1996 (in druk). Vijf nieuwe kevers voor de Nederlandse fauna uit het Naardermeer (Coleoptera: Ptiliidae, Staphylinidae, Nitidulidae). – Ent. Ber., Amst. 56.

ARANEIDA-spinnen, OPILIONES-hooiwagens, IXODIDA-teken en MYRIAPODA-duizendpootachtigen

P. Koomen & J.D. Prinsen

Gebruikte vangtechnieken: vooral handvangsten, aangevuld met slepen door vegetatie en opzuigen met een exhaustor. Met bijdragen van J.G.M. Cuppen (*Argyroneta*) en O. Vorst. J. Huijbregts en J. Krikken leverden weer een groot aantal spinnen afkomstig uit aasvallen. De nomenclatuur en volgorde zijn grotendeels volgens Van Helsdingen (1993). De Nederlandse nomenclatuur is volgens Jocqué (1992). Voor de met * gemerkte soorten waren nog geen vondsten uit de provincie Gelderland gepubliceerd. De met ^N gemerkte soort was nog niet van Nederland bekend.

ARANEAE (spinnen) DICTYNIDAE (kaardespinnen)

Dictyna arundinacea (heidekaardertje):
elsh (27.v.1995: 2♀)

Lathys humilis (dennekaardertje): huw (15♀)

SEGESTRIIDAE (zesoogspinnen)

Segestria senoculata (boomzesoog):
aar (3♂, 1♀)

PHOLCIDAE (trilspinnen)

* *Pholcus phalangoides* (grote trilspin):
myt3 (26-28.v.1995: 1♀, 1♂)

GNAPHOSIDAE (bodemjachtspinnen)

* *Gnaphosa leporina* (heiderichelkaak):
oelsh (1♂, 1♀)

Haplodrassus signifer (heidemuisspin):
oelsh (7♂)

Micaria pulicaria (wegmierspin): omyt (1♀)

* *Scotophaeus blackwalli* (huismuisspin):
myt3 (26-28.v.1995: 1♀)

Zelotes petrensis (steppekampoot): huw (1♀)

LIOCRANIDAE (bodemzakspinnen)

Agroeca brunnea (lantaarnspin): oelsh (1♀)

Phrurolithus festivus (bonte fruriolet):
huw (1♀)

CLUBIONIDAE (struikzakspinnen)

Clubiona terrestris (gewone zakspin):
myt2 (1♂; 28.v.1995: 1♀)

ZORIDAE (kamspinnen)

Zora spinimana (gewone stekelpoot):

- myt2 (2♀)
- ANYPHAENIDAE (buissspinnen)
- Anyphaena accentuata* (gestipte struikspinn):
aar (1♀, 1♂), hei (1♀, 20♂), huh (1♂),
myt2 (1♀), oss (27.v.1995: 1♂)
- THOMISIDAE (krabspinnen)
- Xysticus audax* (tweeling-struikkrabspinn):
huw (1♀)
- X. bifasciatus* (steppe-struikkrabspinn):
aar (1♀), Omyt (3♂, 1♀)
- X. cristatus* (gewone struikkrabspinn):
Omyt (4♂)
- X. erraticus* (bleke struikkrabspinn):
elsh (27.v.1995: 1♂)
- X. lanio* (bos-struikkrabspinn): aar (1♀)
- PHILODROMIDAE (renspinnen)
- Philodromus aureolus* (tuinrenspinn):
huw (2♂, 3♀)
- P. cespitum* (gewone renspinn):
oss (27.v.1995: 1♀)
- P. collinus* (lente-renspinn): huw (1♀)
- SALTICIDAE (springspinnen)
- Euophrys frontalis* (gehaakte zwartkop):
huw (1♂), Omyt (1♂)
- Neon reticulatus* (gewone neon): myt2 (1♀)
- Pellenes tripunctatus* (driepuntspringspinn):
Omyt (1♂)
- Salticus cingulatus* (boomzebraspinn):
oss (27.v.1995: 1♀)
- LYCOSIDAE (wolfspinnen)
- Alopecosa pulverulenta* (gewone panterspinn):
Omyt (1♂, 4♀)
- Pardosa agrestis* (steenwolfspinn):
elsh (27.v.1995: 1♀, 1C)
- P. lugubris* (boswolfspinn): huw (6♀), Oelsh (5♂), Omyt (1♂), oss (27.v.1995: 1♀, 1C)
- P. monticola* (weidewolfspinn): elsh (1♀, 1C; 27.v.1995: 1♂), Omyt (3♂, 1♀)
- P. palustris* (gewone moeraswolfspinn):
elsh (27.v.1995: 2♂), Omyt 2♂
- P. pullata* (gewone wolfspinn): elsh (1♀, 1C),
Oelsh (1♂, 1♀), Omyt (2♂, 1♀),
oss (27.v.1995: 1♂ 1♀)
- Pirata hygrophilus* (bospiraat): elsv (2♀),
myt2 (8♂, 11♀; 28.v.1995: 1♂, 1♀),
Oelsh (1♀), oss (27.v.1995: 3♀)
- P. piraticus* (poelpiraat): elsv (1♂), myt2 (1♀)
- P. piscatorius* (grote piraat): elsv (1♂)
- * *P. tenuitarsis* (veenpiraat): myt2 (5♂, 3♀)
- Trochosa terricola* (gewone nachtwolfspinn):
Oelsh (2♀), Omyt (4♂, 2♀),
oss (27.v.1995: 1♀)
- Xerolycosa nemoralis* (steppewolfspinn):
aar (1♂), huw (1♀)
- PISAURIDAE (kraamwebspinnen)
- Pisaura mirabilis* (kraamwebspinn): huw (1♀),
myt2 (28.v.1995: 1♀)
- AGELENIDAE (trechterspinnen)
- Tegenaria domestica* (grijze huisspinn):
myt3 (26-28.v.1995: 1♂)
- HAHNIIDAE (kamstaartje)
- Hahnia helveola* (boskamstaartje): Oelsh (1♀)
- ARGYRONETIDAE (waterspinnen)
- Argyroneta aquatica* (waterspinn): elsv, oss
- THERIDIIDAE (kogelspinnen)
- Achaearanea lunata* (prachtkogelspinn):
aar (1♂, 2♀)
- Anelosimus vittatus* (slanke kogelspinn):
aar (2♂, 6♀), elsh (27.v.1995: 1♂), huw (1♂,
3♀), myt2 (1♀), myt3 (26-28.v.1995: 1♂)
- Crustulina guttata* (gevekt raspinnetje):
elsh (1♀)
- Enoplognatha thoracica* (bodemtandkaak):
aar (1♀), elsh (1♀), Oelsh (2♂)
- Episimus angulatus* (hoekige kabelspinn):
huw (1♂)
- Euryopis flavomaculata* (geelvlekheidekogel-
spinn): Oelsh (3♂)
- * *Steatoda bipunctata* (koffieboonspinn): hei (1♂)
- S. phalerata* (heidesteatoda): hei (1♂)
- Theridion mystaceum* (donkere dikbuikspinn):
aar (1♀)
- T. pallens* (kleine boskogelspinn): aar (3♀),
huh (1♂, 6♀)
- T. simile* (witvlek heidekogelspinn):
elsh (27.v.1995: 1♂, 1♀), huw (2♀)
- T. sisyphium* (streepjesspinn): elsh (1♂),
huw (3♀)
- T. tinctum* (bleke kogelspinn): huw (1♂, 1♀)
- T. varians* (bleek visgraatje): aar (1♂)
- Neottiura bimaculata* (witbandkogelspinn):
elsh (1♀), myt2 (1♂, 3♀)
- METIDAE
- Metellina mengei* (zomerwielwebspinn):
aar (1♀), myt2 (28.v.1995: 4♂, 2♀)
- M. merianae* (bronwielwebspinn): myt2 (1♀)
- M. segmentata* (herfstspinn): myt2 (1♀)
- TETRAGNATHIDAE (strekspinnen)
- Pachygnatha degeeri* (kleine dikkaak):
Oelsh (1♀), Omyt (11♂, 12♀)
- P. listeri* (bos-dikkaak): Oelsh (1♂)
- Tetragnatha extensa* (gewone strekspinn):
myt2 (1♀)
- T. montana* (schaduwstrekspinn):
myt2 (2♂, 1♀; 28.v.1995: 2♂, 4♀)
- T. obtusa* (droogtestrekspinn): aar (1♀),
huw (1♂, 1♀)
- ARANEIDAE (wielwebspinnen)
- Agelenatea redii* (brede wielwebspinn):

- elsh (27.v.1995: 2♀)
Araniella cucurbitina (gewone komkommer-spin): aar (1♂, 2♀), elsh (27.v.1995: 2♀), myt2 (1♀)
A. opistographa (lentekomkommerspin): aar (2♀), hei (1♀)
 * *A. inconspicua* (kleine komkommerspin): elsh (27.v.1995: 1♀)
Atea triguttata (drievlekwielspinnen): aar (1♂)
Gibbaranea gibbosa (veelknobbelspin): hei (1♀)
Cyclosa conica (gewone knobbelspin): aar (1♂), hei (1♀)
Mangora acalypha (driestreepspin): elsh (27.v.1995: 1♀), huw (5♀)
 * *Zilla diodia* (struikwielspin): myt2 (28.v.1995: 1♀)
- THERIDIOSOMATIDAE**
Theridiosoma gemmosum: myt2 (4♂, 6♀, 1♂)
- ERIGONIDAE** (dwerbspinnen)
 * *Ceratinopsis stativa* (weideplatkopje): Omyt (1♂)
 * *Diplocephalus cristatus* (gewoon dubbelkopje): elsv (1♀)
D. picinus (gewoon vals dubbelkopje): Omyt (1♀)
Erigone atra (storingsdwerpspin): elsh (27.v.1995: 1♀), Oelsh (1♂)
Gongyliidiellum latebricola (vingerpalpje): Oelsh (2♂)
G. vivum (nagelpalpje): elsh (1♀)
Maso sundevalli (gewoon dwergstekelpootje): myt2 (1♀)
Micargus herbigradus (vingerpalp-putkopje): elsh (1♀), Oelsh (3♂)
Minyriolus pusillus (deukkopje): Oelsh (1♂), Omyt (1♂)
Pocadicnemis pumila (bleek bos-groefkopje): elsh (1♀), Oelsh (4♂)
 * *Walckenaeria corniculans* (harig knobbelsierkopje): Omyt (1♂)
W. cuspidata (klein knobbelsierkopje): myt2 (1♂)
W. atrotibialis (gewoon contrastpootje): Oelsh (1♀)
- LINYPHIIDAE** (hangmatwebspinnen)
Bathypantes gracilis (gewoon wevertje): myt2 (3♀)
Bolyphantes luteolus (gevekt voorkopje): Oelsh (1♀)
Lepthyphantes flavipes (klein bodemwevertje): huw (1♂), Oelsh (1♂, 1♀), Omyt (2♀)
L. mengei (gewoon bodemwevertje): elsh (1♀), myt2 (4♂, 1♀), Oelsh (2♂ 3♀), Omyt (2♂, 1♀)

- L. tenuis* (slank wevertje): elsh (1♂)
L. zimmermanni (boswevertje): myt2 (2♂, 2♀), Omyt (5♂, 1♀)
Linyphia hortensis (tuinhangmatspin): myt2 (28.v.1995: 1♂, 8♀)
Meioneta rurestris (veld-probleemspinnetje): elsh (1♂)
Neriene clathrata (kruid-hangmatspin): myt2 (2♀; 28.v.1995: 1♂, 1♀), oss (27.v.1995: 1♂)
N. furtiva (steppe-hangmatspin): elsh (1♀), hei (1♀)
N. peltata (bleke hangmatspin): huw (2♀), myt2 (28.v.1995: 1♂, 1♀), myt3 (26-28.v.1995: 1♂), oss (27.v.1995: 2♀)
Saaristoa abnormis (driepunt-hangmatspin): Omyt (1♂, 1♀)

OPILIONES (hooiwagens)

PALANGIIDAE

- Rilaena triangularis*: aar (2), hei (1♂), Omyt (1♀), myt2 (1), Oelsh (4♀)

IXODIDA (teken)

IXODIDAE

- Ixodes ricinus* (gewone teek): Omyt (1♀, 1♂), myt2 (26-28.v.1995: 1♂, 2♀),

CHILOPODA (duizendpoten)

CRYPTOPSIDAE

- Cryptops hortensis*: myt2 (1♂)

GEOPHILIDAE

- * *Pachymerium ferrugineum*: elsh (1♀)

LITHOBIIDAE

- Lithobius forficatus*: elsh (1♀)
L. microps: Omyt (1♂)

DIPLOPODA (miljoenpoten)

JULIDAE

- Cylindroiulus latestriatus*: Omyt (2♂)

Commentaar

Totaal werden 99 soorten spinnen gevangen. Dit is iets minder dan vorig jaar (Wintelre 1994: 104 soorten), maar nog tamelijk hoog in vergelijking met voorgaande jaren (Haamstede 1989: 49 soorten; Buurse, 1990: 54; Mechelen, 1991: 77; Ansen, 1992: 116; Winterswijk 1993: 97; zie Koomen & Prinsen, 1995), zeker gezien het slechte weer. Blijkbaar heeft de combinatie van het werken met twee personen (vanaf 1994), extra vangen tijdens een voorexcursie (sinds 1990) en meenemen van potvangsten van coleopterologen (sinds 1992) een "bufferende" werking, waardoor het totaal aantal soorten al gauw rond de 100 uitkomt.

Een soort spin, *Araniella inconspicua* van de Elspeetsche Heide, was nog niet eerder in Neder-

land aangetroffen (Van Helsdingen, 1993). De soort lijkt sterk op andere "komkommerspinnen" (*A. cucurbitina*, *A. opistographa*, *A. alpica*), maar is daarvan te onderscheiden op grond van het ontbreken van zwarte stippen op het achterlijf (Heimer & Nentwig, 1991), de uitwendige bouw van het vrouwelijk geslachtsorgaan (Roberts, 1985, 1995) en de afmetingen van de inwendige geslachtsorganen (Blanke, 1982). Deze soort was al uit naburig buitenland bekend (Blanke, 1982: Groot-Brittannië, Duitsland, België) en aanwezigheid in Nederland mocht verwacht worden.

Van 10 van de 99 soorten spinnen (bijna 10%) waren nog geen vindplaatsen van de provincie Gelderland bekend (Van Helsdingen, 1980; De Jong, 1982, Koomen, 1994). Het betreft hier deels algemeen voorkomende indoorspinnen (*Pholcus phalangioides*, *Scotophaeus blackwalli*, *Steatoda bipunctata*), deels kleine maar niet echt bijzondere soorten die in het verleden gemakkelijk over het hoofd kunnen zijn gezien (*Zilla diodia*, *Ceratinopsis stativa*, *Diplocephalus cristatus*, *Walckenaeria corniculans*). Blijven over: *Gnaphosa leporina*, een zelden aangetroffen liefhebber van vochtige heide, die echter vrijwel alleen 's nachts actief is en daardoor eigenlijk alleen met potvallen te vangen is, en *Pirata tenuitarsis*, een soort van veenmoerassen die voorheen niet van *Pirata piraticus* werd onderscheiden.

Het is verheugend te kunnen constateren dat *Theridiosoma gemmosum* nog steeds voorkomt op het landgoed De Vennen, waar deze zeldzame, vochtminnende soort in 1981 voor het eerst door De Jong (1982) ontdekt werd. Blijkbaar is het noeste beheer tot instandhouding van het ven, uitgevoerd door diverse NEV-leden, in elk geval voor deze bijzondere spinnesoort succesvol geweest.

Bijzonder is verder nog de vondst langs de Elspeetsche Heide van de duizendpoot *Pachymerium ferrugineum*, een vochtminnende soort die over heel Europa, inclusief Scandinavië, algemeen is, maar merkwaardig genoeg in Nederland en Groot-Brittannië slechts bekend is van een paar vindplaatsen (Jeckel, 1977; Eason, 1964; Barber & Keay, 1988). Vooral in Engeland kan dit niet liggen aan onderverzamelen, aangezien de British Myriapod Group behoorlijk actief is. Wat is er mis met onze hoek van Europa, dat deze opvallend fraaie duizendpoot (geel met een rode kop) ons letterlijk links laat liggen?

Literatuur

- Barber, A.D. & A.N. Keay, 1988. Provisional atlas of the centipedes of the British Isles. - Biol. Rec. Centre, Huntingdon.
- Blanke, R., 1982. Untersuchungen zur Taxonomie der Gattung Araniella (Araneae, Araneidae). - Zoologica Scripta 11(4):

- 287-305.
- Eason, E.H., 1964. Centipedes of the British Isles. - Warne, London/New York.
- Heimer, S. & W. Nentwig, 1991. Spinnen Mitteleuropas. - Parey, Berlin/Hamburg.
- Helsdingen, P.J. van, 1980. Novus catalogus araneorum hucusque in hollandia inventarum. - Rksm. v. Nat. Hist., Leiden.
- Helsdingen, P.J. van, 1993. Lijst van in Nederland actueel en mogelijk voorkomende spinnen. - Nieuwsbrief SPINED (uitg. Natuurhistorisch Museum, Leiden) 7: 2-17.
- Jeckel, C.A.W., 1977. Voorlopige atlas van de verspreiding der Nederlandse duizendpoten (Chilopoda). - Verslagen Technische Gegevens ITZ Amsterdam 13: 1-55.
- Jocqué, R., 1992. Nederlandse namen voor inheemse spinnen. - Nwsbr. Belg. Arachnol. Ver. 7(3): 1-20.
- Jong, B. de, 1982. Nieuwe soorten van spinnen voor de Nederlandse fauna (Aranea). - Ent. Ber., Amst. 42: 113-115.
- Koomen, 1994. Verslag van de 148e zomervergadering van de NEV, 11-13 juni 1993, te Woold bij Winterswijk: Araneida-spinnen, Opiliona-hooiwagens en Myriapoda-duizend- en miljoenpoten. - Ent. Ber., Amst. 54(5): xxxii-xxxvi.
- Koomen, P. & J. D. Prinsen, 1995. Verslag van de 149e zomervergadering van de N.E.V., 3-5 juni, te Krieelt bij Wintelre: Araneida-spinnen, Opiliona-hooiwagens en Myriapoda-duizend- en miljoenpoten. - Ent. Ber., Amsterdam 55(5): xxxix-xxxxi.
- Roberts, M.J., 1985. The spiders of Great Britain and Ireland 1: Atypidae to Theridiosomatidae. - Harley, Colchester.
- Roberts, M.J., 1995. Spiders of Britain & Northern Europe (Collins Field Guide). - HarperCollins, London, etc.

De 151e Zomerbijeenkomst van de Nederlandse Entomologische Vereniging zal gehouden worden van donderdag 30 mei t/m zondag 2 juni 1996 op Terschelling. Opgave is nog mogelijk tot uiterlijk 15 mei 1996. Zie het Verenigingsnieuws van februari voor details. Nadere informatie is te verkrijgen bij P. Koomen, tel. 071-5324672, 's avonds en in het weekend (afwezig van 13-15 mei i.v.m. voorbereidingen).